

Aan Minister voor APP

nota

Effect hoge inflatie op pensioenpremie

Aanleiding

De hoge inflatie kan effect hebben op de nieuw vast te stellen pensioenpremie en -opbouw voor 2023. Een hogere inflatie betekent minder ruimte voor het dempen van de premie en leidt daarmee potentieel tot hogere premies. Als de feitelijke premie al maximaal gedempt is en daardoor niet meer voldoet, moet een fonds de pensioenpremie verhogen of het opbouwpercentage verlagen.

Vanuit de Pensioenfederatie, via periodiek overleg met sociale partners in de Stichting van de Arbeid en de stuurgroep Pensioenakkoord, en contacten met pensioenfondsbestuurders, is aandacht gevraagd voor dit vraagstuk. Hierover is ook met DNB gesproken en er lijkt een oplossingsrichting mogelijk. Dit zou moeten resulteren in het verminderen en/of voorkomen van een premiestijging en/of een opbouwverlaging in 2023.

Geadviseerd besluit

- Als ingrijpen in dit vraagstuk wenselijk wordt geacht, adviseren wij u DNB te vragen om binnen bestaande wet- en regelgeving tot een betekenisvolle oplossing te komen en op die wijze pensioenfondsen toe te staan om met een aangepaste inflatiecurve te rekenen, om zo een - mogelijk forse - verhoging van pensioenpremies en/of verlaging van pensioenopbouw te voorkomen danwel te reduceren.

Kernpunten

- Eerder is door sociale partners en uw ambtsvoorganger uitgesproken dat de transitie naar een nieuw pensioenstelsel is gebaat bij rust en stabiliteit. Mogelijk forse premiestijgingen passen daar niet bij, zeker niet omdat dit het gevolg is van wat we (nu nog) beschouwen als uitzonderlijke economische omstandigheden voor wat betreft de inflatie.
- Premiestijgingen hebben een negatieve invloed op de koopkracht van werkenden, terwijl de koopkracht al onder druk staat. Verder raakt een premieverhoging ook de financiële positie van werkgevers.
- U heeft zelf geen wettelijke mogelijkheden om in te grijpen op korte termijn. Elke mogelijkheid vereist aanpassing van regelgeving (Besluit ftk), waarvoor onvoldoende tijd is. DNB heeft die mogelijkheid/ruimte wel. Haast is geboden, omdat DNB 1 oktober een nieuwe inflatiecurve moet publiceren en de meeste fondsen tussen oktober en medio november hun premiebesluiten voor het komend jaar vaststellen.

TER BESLISSING

Directie

Datum

28 september 2022

Onze referentie

Opgesteld door

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)

0

- DNB is bereid op uw schriftelijk verzoek de inflatiecurve versneld af te bouwen door ook de inflatieraming voor 2023 te betrekken in de curve. Deze raming is veel lager (2,9%) dan uit de wettelijke inflatiecurve zou volgen (bijna 9%). Overweging daarbij is de vraag in hoeverre de prognose van de 2023 prijsinflatie (on)realistisch is op basis van de voorgeschreven inflatiecurve uit het besluit FTK. Het wettelijk ingroeipad past een vaste formule toe waaruit voor 2023 een prijsinflatiecijfer volgt dat flink hoger is dan de actuele raming door het CPB over 2023. De reden om hier ruimte te bieden richt zich dan op het realiteitsgehalte van het ingroeipad en de te hanteren inflatie voor 2023, gegeven de uitzonderlijke economische omstandigheid van dit moment.
- In deze situatie zal DNB twee inflatiecurves publiceren: de wettelijke met de vijf gelijke stappen en de aangepaste waarin rekening wordt gehouden met de inflatieraming voor 2023. Fondsen maken dan zelf de keuze welke curve te gebruiken.
- Het sneller afbouwen van de inflatiecurve betekent concreet dat het ingroeipad nog wel start bij de hoge inflatie die voor 2022 is geraamd, maar dat het vervolg van de curve gebaseerd wordt op de – veel lagere – raming van het CPB voor 2023 (2,9%). Dit gaat niet in alle gevallen een premieverhoging en/of opbouwverlaging voorkomen, maar beperkt mogelijk wel het effect.
- Middels een ruwe vergelijking laat DNB zien dat de invloed van het wettelijk ingroeipad op de gedempte kostendekkende premie circa 14%-24% is ten opzichte van de vergelijkbare berekening vorig jaar. Met het aangepaste ingroeipad is dat 'slechts' 2%-12% (afhankelijk van de karakteristieken en specifieke fondskeuzes).
- Er zijn ook redenen niet in te grijpen:
 - 1) De mate waarin premiedemping kan worden toegepast is afhankelijk van marktomstandigheden (o.a. rente en inflatie). De huidige systematiek volgt daarmee 'gewoon' de huidige hoge inflatie.
 - 2) Premiedekkingsgraden (mate waarin een nieuwe aanspraak kostendekkend wordt ingekocht) zijn al jaren laag door de inzet van (maximale) premiedemping. Gepensioneerden betalen hierdoor in feite mee aan de toekomstige pensioenen. Ingrijpen versterkt dit effect.

Datum
28 september 2022

Onze referentie

Toelichting

Werking premiedemping en premiedekkingsgraad

- Fondsen stellen een kostendekkende premie vast. De premie mag gedempt worden met een verwacht rendement. Als fondsen dit doen, moeten ze het rendement op vastrentende waarden voor 5 jaar vastzetten op basis van de actuele marktrente en de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Als fondsen dempen met een verwacht rendement moet ook rekening gehouden worden met een afslag voor toekomstbestendige toeslagverlening ter hoogte van minstens de prijsinflatie. Fondsen mogen volgens een Q&A van DNB de inflatiecurve voor 5 jaar vastzetten op hetzelfde moment als fondsen het rendement op vastrentende waarden vastzetten. Anders dan bij de rentetermijnstructuur (rts) is dit geen verplichting. Als fondsen de inflatiecurve niet vastzetten, rekenen ze elk jaar met de actuele inflatiecurve om de premie te toetsen.
- Uit de rekensom van de rts en de inflatie volgt een maximaal toegestane demping. Fondsen hoeven geen maximale demping toe te passen, maar

stellen daarbinnen de feitelijke premie vast. De hoge inflatie vermindert de hoogte van de maximaal toegestane demping.

- Van belang is op te merken dat ook andere elementen een rol spelen bij de hoogte van de pensioenpremie. Denk bijvoorbeeld aan de onlangs gewijzigde sterftetafels van het Actuarieel Genootschap.
- DNB en de Pensioenfederatie kunnen geen integraal overzicht geven van welke fondsen geraakt worden door de inflatie, maar geven aan dat het inmiddels om veel fondsen met veel deelnemers (>1 miljoen) lijkt te gaan.
- Gerelateerd aan dit vraagstuk is de premiedekkingsgraad. Veel pensioenfondsen hebben een premiedekkingsgraad (PDG) onder de 100%. Bij een PDG onder de 100% kopen de actieve deelnemers tegen een te lage premie het pensioen in. Gepensioneerden betalen dan in feite mee aan de toekomstige pensioenen van huidige deelnemers.
- De inflatiecurve start bij de door het CPB meest recent voorspelde inflatie en convergeert in 5 jaar naar de inflatieparameter van de Commissie Parameters (1,9%). In de MEV raamt het CPB¹ de inflatie voor 2022 op 11,3%, deze convergeert vervolgens in 5 gelijke stappen naar 1,9%.

Datum

28 september 2022

Onze referentie

Variant bij ingrijpen

- Als u het verzoek doet om in te grijpen, wordt de inflatiecurve in de variant van DNB nog steeds gestart bij de door het CPB meest recent voorspelde inflatie van 11,3%. Dat het ingroeipad start bij de meest recente raming is vastgelegd in het besluit FTK.
- In plaats van in vijf gelijke stappen, zou in deze variant echter gelden dat bij de tweede stap wordt uitgegaan van de CPB-raming voor de inflatie in 2023 (2,9%). Dat is dus aanzienlijk lager dan waar bij vijf gelijke stappen sprake van zou zijn. Na 2023 zou de curve dan lineair toewerken naar de inflatieparameter van de commissie parameter.
- Door de huidige hoge inflatie start de inflatiecurve nog steeds hoog. Het sneller afbouwen door uit te gaan van de raming voor 2023 verzacht de impact van de inflatie en zorgt er mogelijk voor dat fondsen de premie niet of minder hoeven te verhogen.
- Deze oplossing zal niet voor alle fondsen soelaas bieden. Als een fonds nu al maximaal dempt, zal het alsnog de premie moeten verhogen/opbouw moeten verlagen. De oplossing zorgt er wel voor dat de verhoging/verlaging minder groot is.

Alternatieven

- Het belangrijkste alternatief is niets doen. Gezien het wettelijk systeem waarbij de economie wordt gevolgd is een eventuele premieverhoging en/of opbouwverlaging de realiteit. Niet ingrijpen voorkomt dat de nieuwe opbouw slechter wordt gefinancierd, met ex-ante herverdeling tussen gepensioneerden/slapers enerzijds en actieven anderzijds tot gevolg.
- Een optie bij ingrijpen die wellicht meer soelaas biedt, is de inflatieraming voor 2022 van 11,3% in het geheel niet mee te nemen. De inflatiecurve zou dan bijvoorbeeld starten bij de cpb-raming voor 2023 en in vijf gelijke stappen afbouwen naar de inflatieparameter van de commissie parameters. DNB heeft aangegeven hier geen ruimte voor te zien in wetgeving. Dit onderschrijven wij. De termijn is bovendien te kort om, als dat de wens zou zijn, wetgeving aan te passen.

¹ Ten behoeve van de inflatiecurve wordt uitgegaan van de afgeleide nationale consumentenprijsindex (cpi).

Datum

28 september 2022

Onze referentie

Politieke context

- Ingrijpen is gerechtvaardigd vanuit de oproep in de MvT bij de Wtp om de premie en opbouw de komende jaren al in het licht van het nieuwe stelsel te zien. In de Wtp zal de premie naar verwachting stabiel zijn.
- Het evenwichtigheidsvraagstuk zal in het kader van de transitie (nog) meer aandacht krijgen. Ingrijpen betekent een transparante vorm van herverdeling, ten gunste van de actieven maar ten koste van de niet-premiebetalenden.
- De relatief lage gedempte kostendekkende premie is nu vaak al een doorn in het oog van gepensioneerden(organisaties), waardoor ingrijpen gevoelig kan liggen.

Krachtenveld

- De Pensioenfederatie en sociale partners in de Stichting van de Arbeid hebben SZW gevraagd om mee te denken over een oplossing voor stijgende pensioenpremies en/of dalende opbouwpercentages. Zij geven aan een premieverhoging op dit moment niet wenselijk te vinden. Argumenten daarbij zijn de gewenste stabiliteit van de premies, het feit dat de rente juist een positief effect heeft op de premiedekkingsgraad en dat er momenteel sprake is van uitzonderlijke economische omstandigheden.
- DNB benadrukt dat een mogelijke aanpassing van het ingroeipad niet zozeer gelegen is in de vraag of een stijging van de gedempte kostendekkende premie al dan niet wenselijk is, maar de vraag of een prognose van de prijsinflatie voor 2023 in het ingroeipad wel realistisch is op basis van de huidige systematiek met de lineaire afbouw. Immers, ook voor 2023 is een raming door het CPB afgegeven die lager is dan het geval zou zijn in de ingroeicurve.